# Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2021. gada 15. jūlijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 268., 270., 340. un 343. pants – Protokols (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā – 11., 17. un 19. pants – Bijušais Eiropas Komisijas loceklis – Imunitāte pret tiesvedību – Prasība par ārpuslīgumisko atbildību – Imunitātes atņemšana – Eiropas Savienības Tiesas jurisdikcija

Lietā C-758/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atēnu pirmās instances tiesa, Grieķija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2019. gada 18. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 16. oktobrī, tiesvedībā

**OH**

pret

**ID,**

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Safjan*] un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] (referents),

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– OH vārdā – *G. Trantas*, *dikigoros*,

– ID vārdā – *E. Politis*, *dikigoros*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Konstantinidis* un *T. S. Bohr*, kā arī – *S. Delaude*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 2. februāra tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – grieķu.

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 343. pantu, kā arī Protokola Nr. 7 par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā (OV 2016, C 202, 266. lpp.; turpmāk tekstā – "Protokols par privilēģijām un imunitāti") 11., 17. un 19. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp bijušo Eiropas Komisijas pagaidu darbinieku OH un bijušo Eiropas komisāru, Grieķijas pilsoni ID (turpmāk tekstā – "Komisijas loceklis") par prettiesisko rīcību, kurā OH vaino ID un kuras rezultātā Komisija esot izbeigusi viņa darba līgumu.

### Atbilstošās tiesību normas

#### *Savienības tiesības*

3 Saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktu:

"Neatkarīgi no pilsonības Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem visās dalībvalstīs

a) saskaņā ar Līgumu noteikumiem, kas, no vienas puses, attiecas uz ierēdņu un pārējo darbinieku atbildību attiecībā pret Savienību un, no otras puses, uz Eiropas Savienības Tiesas jurisdikciju domstarpībās starp Savienību un tās ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem, ir imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, ko viņi veikuši, pildot amata pienākumus, tostarp viņu teikto vai rakstīto. Šī imunitāte saglabājas arī tad, kad viņi beiguši pildīt amata pienākumus."

4 Šī protokola 17. pantā ir noteikts:

"Privilēģijas, imunitāti un atvieglojumus Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem piešķir vienīgi Savienības interesēs.

Jebkurai Savienības iestādei ir jāatņem ierēdnim vai darbiniekam piešķirtā imunitāte, ja šī iestāde uzskata, ka šādas imunitātes atņemšana nav pretrunā Savienības interesēm."

5 Minētā protokola 19. pantā ir paredzēts:

"Šā Protokola 11. līdz 14. pants un 17. pants attiecas uz Eiropadomes priekšsēdētāju.

Iepriekšminētie panti attiecas arī uz Komisijas locekļiem."

#### *Grieķijas tiesības*

6 Saskaņā ar *Kodikas Politikis Dikonomias* (Civilprocesa kodekss) 3. panta 2. punktu Grieķijas jurisdikcija neattiecas uz ārvalstniekiem, kuriem ir imunitāte pret tiesvedību, izņemot strīdus saistībā ar lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu.

7 Turklāt saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 24. pantu uz Grieķijas pilsoņiem ar imunitāti pret tiesvedību, kā arī ārvalstīs amatos ieceltām valsts amatpersonām attiecas pēdējās viņu dzīvesvietas, kas bijusi pirms viņu norīkošanas darbā ārvalstīs, tiesu jurisdikcija vai, dzīvesvietas Grieķijā neesamības gadījumā, – šīs dalībvalsts galvaspilsētā esošo tiesu jurisdikcija.

## Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

8 2014. gada 1. novembrī Komisija pieņēma darbā OH kā pagaidu darbinieku saskaņā ar Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības (turpmāk tekstā – "PDNK") 2. panta c) punktu, lai pildītu Komisijas locekļa biroja vadītāja vietnieka pienākumus AD 12 pakāpes 2. līmenī.

9 No 2015. gada 1. oktobra OH šajā birojā tika uzticēts eksperta amats, kas bija klasificēts AD 13 pakāpes 2. līmenī.

10 Ar 2016. gada 27. aprīļa vēstuli Komisija paziņoja OH par viņa pagaidu darbinieka darba līguma izbeigšanu no 2016. gada 1. augusta, atsaucoties uz uzticības saiknes zudumu ar Komisijas locekli.

11 2016. gada 27. jūlijā OH saskaņā ar Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – "Civildienesta noteikumi") 90. pantu iesniedza sūdzību par lēmumu izbeigt viņa līgumu, kuru Komisija 2016. gada 28. novembrī noraidīja.

12 2017. gada 10. martā OH cēla prasību Eiropas Savienības Vispārējā tiesā par šo noraidošo lēmumu.

13 Ar 2019. gada 10. janvāra spriedumu RY/Komisija (T-160/17, EU:T:2019:1) Vispārējā tiesa atcēla Komisijas lēmumu par OH līguma izbeigšanu, pamatojoties uz to, ka nav ievērotas viņa tiesības tikt iepriekš uzklausītam. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija nav iesniegusi pierādījumus, ka OH bija iespēja lietderīgi darīt zināmu savu viedokli pirms sava līguma izbeigšanas.

14 Pēc šī sprieduma pasludināšanas Komisija uzklausīja OH un tā ar 2019. gada 10. aprīļa lēmumu no jauna izbeidza viņa darba līgumu. Tad OH saskaņā ar Civildienesta noteikumu 90. pantu par šo pēdējo minēto lēmumu iesniedza jaunu sūdzību, ko Komisija 2019. gada 14. augustā noraidīja.

15 2019. gada 2. decembrī OH cēla prasību Vispārējā tiesā atcelt šo pēdējo noraidošo lēmumu. Vispārējā tiesa ar 2021. gada 13. janvāra spriedumu RY/Komisija (T-824/19, nav publicēts, EU:T:2021:6) šo prasību noraidīja.

16 2017. gada septembrī paralēli tiesvedībām Vispārējā tiesā OH cēla prasību iesniedzējtiesā *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atēnu pirmās instances tiesa, Grieķija), lūdzot uzlikt Komisijas loceklim pienākumu atlīdzināt kaitējumu, kas viņam esot nodarīts tādēļ, ka viņš pret OH ir izteicis neslavu ceļošus apgalvojumus, pārmetot viņam, ka viņš esot lauzis savstarpējās uzticības saikni un neesot izpildījis savas dienesta funkcijas. Šīs Komisijas locekļa rīcības rezultātā Komisija esot lauzusi OH darba līgumu, tādējādi radot viņam mantisko kaitējumu, ko viņš novērtē 452 299 EUR apmērā un kas atbilst atalgojuma zaudējumam par laikposmu no 2016. gada 1. novembra līdz 2019. gada 31. oktobrim. OH lūdz iesniedzējtiesu piespriest Komisijas loceklim samaksāt viņam summu 600 000 EUR apmērā kā atlīdzību par morālo kaitējumu un likt šim Komisijas loceklim atsaukt apmelojošos un ļaunprātīgos apgalvojumus, ar kuriem viņam esot nodarīts kaitējums.

17 Iesniedzējtiesa norāda, ka OH prasība ir celta pret bijušo Eiropas komisāru un, lai gan viņš ir Grieķijas valstspiederīgais, viņam ir imunitāte pret tiesvedību saskaņā ar LESD 343. pantu un Protokola par privilēģijām un imunitāti 11., 17. un 19. pantu. Šajā kontekstā šai tiesai ir šaubas par to, kā ir jāinterpretē atbilstošie Savienības noteikumi, kā arī tās jurisdikciju izskatīt šādu strīdu.

18 Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka 2017. gada 22. decembrī Eiropas Komisijas Cilvēkresursu un drošības ģenerāldirektorāts iesniedza apliecinājumu, saskaņā ar kuru "kā Komisijas loceklim [atbildētājam] [..] ir imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, kas ir veiktas, pildot viņa amata pienākumus, tajā skaitā par viņa teikto vai rakstīto, atbilstoši [Protokola par privilēģijām un imunitāti] 11. un 19. pantam. Komisāru kolēģija pēc valsts tiesas pieprasījuma var atņemt imunitāti, ja vien šādas imunitātes atņemšana nav pretrunā Savienības interesēm."

19 Šajos apstākļos *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atēnu pirmās instances tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Protokola par privilēģijām un imunitāti] 11. pantā minētie jēdzieni "imunitāte pret tiesvedību" un "imunitāte", ņemot vērā to formulējumu un mērķi, ir vienādi?

2) Vai [Protokola par privilēģijām un imunitāti] 11. pantā minētā imunitāte pret tiesvedību/imunitāte ietver un aptver ne tikai kriminālvajāšanu, bet arī civiltiesiskas prasības, ko pret Komisijas locekļiem ierosina cietušās trešās personas?

3) Vai komisāra imunitāti var atņemt arī tādā pret to vērstā civiltiesiskā tiesvedībā kā šajā lietā? Apstiprinošas atbildes gadījumā – kam ir jāveic imunitātes atņemšanas procedūra?

4) Vai Eiropas Savienības tiesām ir jurisdikcija lemt par tādu civilprasību par Komisijas locekļa delikttiesisko atbildību kā šajā lietā?"

## Par prejudiciālajiem jautājumiem

### *Par ceturto jautājumu*

20 Ar ceturto jautājumu, kas ir jāizskata vispirms, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Eiropas Savienības Tiesas jurisdikcijā ir izskatīt prasību par ārpuslīgumisko atbildību, ko cēlis bijušais Komisijas pagaidu darbinieks prettiesiskas rīcības dēļ, kurā viņš vaino šīs iestādes, kuras līdzstrādnieks viņš bija, locekli, un šīs rīcības rezultātā minētā iestāde esot izbeigusi darba tiesiskās attiecības ar šo darbinieku.

21 Pirmkārt, ir jāuzsver, ka saskaņā ar LESD 268. pantu, lasot to kopsakarā ar LESD 340. panta otro un trešo daļu, Tiesas kompetencē ir izskatīt strīdus par Savienības iestāžu vai to darbinieku, pildot savus pienākumus, nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu.

22 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tikai Tiesas jurisdikcijā ir izskatīt strīdus par Savienības ārpuslīgumisko atbildību, nevis valsts tiesām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1979. gada 13. februāris, *Granaria*, 101/78, EU:C:1979:38, 16. punkts, un 2010. gada 29. jūlijs, *Hanssens-Ensch*, C-377/09, EU:C:2010:459, 17. punkts).

23 Tā tas it īpaši ir tādas prasības atlīdzināt kaitējumu, ko Savienības darbinieki esot radījuši tādu darbību rezultātā, kuras saskaņā ar iekšējo un tiešo saikni ir iestādēm uzticēto pienākumu nepieciešamais turpinājums, gadījumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1969. gada 10. jūlijs, *Sayag*, 9/69, EU:C:1969:37, 7. punkts).

24 Otrkārt, kā Tiesa ir vairākkārt precizējusi, uz strīdu starp ierēdni un iestādi, kurā tas strādā, ja tas ir cēlies no darba tiesiskajām attiecībām, kas ieinteresēto personu saista ar iestādi, attiecas LESD 270. pants un Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punkts pat tad, ja runa ir par zaudējumu atlīdzības prasību (spriedumi, 2015. gada 10. septembris, Pārskatīšana, *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 38. punkts, kā arī 2020. gada 4. jūnijs, *Schokker*/*AESA*, C-310/19 P, nav publicēts, EU:C:2020:435, 50. punkts).

25 Pirmkārt, LESD 270. pantā ir noteikts, ka, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko paredz Civildienesta noteikumi un PDNK, Tiesas jurisdikcijā ir visas domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem. Otrkārt, saskaņā ar Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punktu Tiesas jurisdikcijā ir izskatīt jebkuru strīdu starp Savienību un jebkuru personu, uz kuru attiecas Civildienesta noteikumi, par attiecīgajai personai nelabvēlīga akta tiesiskumu.

26 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka prasību par ārpuslīgumisko atbildību iesniedzējtiesā cēla OH kā bijušais Komisijas pagaidu darbinieks pret bijušo Eiropas komisāru.

27 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka mantiskais un morālais kaitējums, ko OH prasa atlīdzināt Komisijas loceklim, esot balstīts uz šī locekļa neslavu ceļošiem apgalvojumiem, jo viņš esot pārmetis OH savstarpējās uzticības saiknes zudumu un to, ka viņš ir pieļāvis pienākumu neizpildi,– apgalvojumiem, kas Komisijai lika izbeigt viņa darba līgumu šīs iestādes dienestā.

28 Šajā ziņā, kā norādījis ģenerāladvokāts secinājumu 37. un 42. punktā, pamatlietā apgalvotais kaitējums izriet no darba attiecību izbeigšanas kā tādas, jo Komisijas loceklis paziņoja, ka viņš vairs neuzticas OH. Taču šāds paziņojums obligāti iekļaujas Komisijas locekļa funkciju īstenošanas ietvaros. Proti, šis paziņojums tika formulēts, lai pamatotu minētā locekļa lēmumu, saskaņā ar kuru viņš vairs nevēlas izmantot OH pakalpojumus, jo šis lēmums ietilpst viņam piešķirtajā kompetencē organizēt savu biroju, pieņemot darbā personas, ar kurām viņam ir uzticības saikne, tādējādi ļaujot viņam labāk veikt uzdevumus, kas viņam uzticēti kā Eiropas komisāram.

29 No tā izriet, ka tāda rīcība, kādu OH pārmet Komisijas loceklim, patiesībā ietilpst viņa veiktajās darbībās, veicot sava biroja personāla vadību. Līdz ar to šāda rīcība ir jāuzskata par tādu, kas ir nesaraujami saistīta ar šī locekļa funkciju pildīšanu, kā nepieciešams turpinājums tam šajā statusā uzticētajam uzdevumam šī sprieduma 23. punktā minētās Tiesas judikatūras izpratnē.

30 Turklāt no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka prasītājs pamatlietā saskaņā ar PDNK 2. panta c) punktu tika pieņemts darbā kā Komisijas pagaidu darbinieks.

31 Līdz ar to, ja izrādītos, ka cēloņsakarība starp rīcību, kas tiek pārmesta Komisijas loceklim, no vienas puses, un OH apgalvoto kaitējumu, no otras puses, nav tieša, jo šī kaitējuma cēlonis ir galīgais lēmums par atlaišanu, kuru 2016. gada 27. aprīlī pieņēma Komisijas Cilvēkresursu un drošības ģenerāldirektorāta ģenerāldirektors, lai gan Komisijas loceklis esot bijis cēlonis procedūrai, kuras rezultātā tika pieņemts šis lēmums, pamata tiesvedības pamatā ir darba tiesiskās attiecības, kas saistīja OH ar Savienības iestādi, proti, Komisiju.

32 Turklāt OH apgalvo, ka rīcība, kuru viņš pārmet Komisijas loceklim, ne tikai kaitēja viņa nākotnei, kā arī viņa profesionālajai darbībai Savienībā, bet arī liedza viņam saņemt atalgojumu 452 299,32 EUR apmērā, ko viņš būtu saņēmis no Komisijas, ja nebūtu priekšlaicīgi izbeigts viņa darba līgums.

33 Šajos apstākļos bijušā Savienības pagaidu darbinieka, kāds ir OH, celtā prasība par ārpuslīgumisko atbildību sakarā ar pārkāpumu, kuru esot izdarījis bijušais Komisijas loceklis, kura viens no tiešajiem darbiniekiem bija viņš, saistībā ar minētā locekļa lēmumu neturpināt šo sadarbību, ir radusies darba tiesiskajās attiecībās, kas šo darbinieku saista ar Komisiju. Tātad šāda prasība ietilpst LESD 270. panta un Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punkta, kas ir piemērojams saskaņā ar PDNK 46. pantu, piemērošanas jomā. Tā ietilpst arī LESD 268. panta, lasot to kopā ar LESD 340. pantu, piemērošanas jomā, jo tās mērķis ir panākt, ka tiek atlīdzinātas kaitējuma sekas, kas izriet no darbībām, kuras, iespējams, ietver pārkāpumus un kuras ir veicis Komisijas loceklis, pildot savus pienākumus.

34 Līdz ar to saskaņā ar šīm tiesību normām Tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija lemt par šādu strīdu.

35 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija, izslēdzot valsts tiesu jurisdikciju, izskatīt prasību par ārpuslīgumisko atbildību, ko bijušais Komisijas pagaidu darbinieks cēlis prettiesiskas rīcības dēļ, kurā viņš vaino šīs iestādes, kuras līdzstrādnieks viņš bija, locekli, un šīs rīcības rezultātā minētā iestāde esot izbeigusi darba tiesiskās attiecības ar šo darbinieku. Šāda prasība ir jāvērš nevis pret attiecīgo Komisijas locekli, bet pret Eiropas Savienību, ko pārstāv Komisija.

### *Par pirmo, otro un trešo jautājumu*

36 Ņemot vērā uz ceturto jautājumu sniegto atbildi, uz pirmo, otro un trešo jautājumu nav jāatbild, jo iesniedzējtiesas jurisdikcijā nav lemt par pamatlietu.

## Par tiesāšanās izdevumiem

37 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

**Eiropas Savienības Tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija, izslēdzot valsts tiesu jurisdikciju, izskatīt prasību par ārpuslīgumisko atbildību, ko bijušais Eiropas Komisijas pagaidu darbinieks cēlis prettiesiskas rīcības dēļ, kurā viņš vaino šīs iestādes, kuras līdzstrādnieks viņš bija, locekli, un šīs rīcības rezultātā minētā iestāde esot izbeigusi darba tiesiskās attiecības ar šo darbinieku. Šāda prasība ir jāvērš nevis pret attiecīgo Komisijas locekli, bet pret Eiropas Savienību, ko pārstāv Komisija.**

[Paraksti]